

מִדְרִין לְצִפּוֹרִים دليل الطيور

במגוון אזורי המחיה במרחב שלנו
في مختلف مناطق المعيشه في بيئتنا

איגוד ערים
לאיכות הסביבה
— שרון-כרמל —

דְּבָרֵי פְתִיחָה - מֵלַחֲצֵה אִפְתָּחִיָּה

איגוד ערים לאיכות הסביבה שרון-כרמל מתכבד להגיש לכם התושבים, מדריך מאויר לציפורים במגוון אזורי המחייה במרחב שלנו.

האיגוד פועל רבות על מנת לשמור ולהנגיש את ערכי הטבע לציבור ובד בבד להוציא לפועל פרויקטים מקיימים, התורמים באופן ישיר ועקיף לשמירת המערכת האקולוגית ולאדם, וזאת מתוך הבנה שמפגעים סביבתיים ואסונות טבע רבים הם תוצאה ישירה של פגיעה במערכת האקולוגית. בתקופה זו, של משבר אקלימי גלובלי המשפיע על חיינו ומשבש אותם, קיימת חשיבות עצומה אף יותר לשמירה על הסביבה ועל האזון האקולוגי. מחלקת הקיימות והחינוך באיגוד ערים לאיכות הסביבה שרון-כרמל פועלת לשמירה על הסביבה והטבע ולחזוקת הקשר בין האדם לסביבה, באמצעות שיתוף פעולה עם מערכת החינוך, פעילות הכשרה והעשרה עם הקהילה ועבודה משותפת עם אנשי המקצוע ברשויות האיגוד.

אם נצא לטבע נגלה מגוון עשיר של צבע, קול ויופי.

בישראל מעל 550 מיני עופות, במדריך זה מופיעים 25 מינים, אשר נפוצים בבתי הגידול במרחב האיגוד. אנו מזמינים אתכם לצאת החוצה, לטבע במרחב ולגלות כמה מיני עופות תצליחו אתם למצוא בחורש, בבתה, בנחלים, בחוף הים או בחצר ביתכם?

שלכם,

שוות איגוד ערים לאיכות הסביבה שרון-כרמל.

מדריך זה אינו מגדיר ציפורים, אלא מדריך אשר נועד לחשוף מעט ממגוון אזורי המחייה ברחבי האיגוד. כל דף במדריך מציג סביבת מחייה מייצגת, בפנורמת נוף של האמון טוביה קורץ, כולל צמחייה אופיינית וערכי נוף ייחודיים וכן חמישה מיני עופות שונים. כמה מאתרי הצפרות הטובים בעולם, נמצאים במרחב האיגוד ואנו שמחים להגיש עבורכם את הידע.

פיתוח תוכן: שי אגמון | איור: טוביה קורץ | עיצוב: סטודיו הילה כרמלי

רשימת ישובים לפי אזורי המזדה

הסביבה החופית

البيئة الساحلية

ישראל הינה מדינה אורכית עם רצועת חופים ארוכה, אך חלקים ניכרים ממנה עברו פיתוח מסיבי ופגיעה. רצועת החוף מאזור נתניה עד לחוף הכרמל, מאופיינת גם במצוק כורכר ייחודי, לאורך רצועה זו ישנם מספר מצומצם של אתרי טבע ייחודיים, המשלבים גיאולוגיה, חי וצומח טבעיים, לצד נוף ים פראי.

2004

הסביבה החופית - البيئة الساحلية

שלדג גמדי (צייד א סאמכ) صياد السمك

הקטן והצבעוני מבין שלושת מיני השלדגים בישראל, והיחיד שאיננו מקנן בישראל. קטן (17-20 ס"מ) וגוצי בעל ראש גדול ומקור ארוך, נצפה לרוב לגדות גופי מים, נבדל מבן דודו השלדג לבן החזה בגודלו (קרוב למחצית גודלו של לבן החזה) בבטנו הכתמתמה, כנפיו שנראות ירקרקות כחולות, ובמקור עדין הרבה יותר שרובו שחור (אדום לחלוטין אצל לבן החזה). לעיתים נצפים שני פרטים במרדף טריטוריאלי, קריאתו לרוב קצרה וגבוהה. מגיע אלינו כבר באמצע הקיץ (יולי) ועוזב עד אמצע האביב (מאי)

לבנית קטנה (בלשון אביד זריר) بلشون أبيض صغير

הלבנית הינה אחת ממניי האנפות בישראל, וככל הנראה האלגנטית שבהן, ניכרת בצבעה הלבן הבהוק, במקור ארוך ושחור שקצהו חד, לעורפה ציצית ארוכה, רגליה שחורות והיא נראית כאילו היא עוטה זוג גרביים צהובות על כפות רגליה. גודלה בינוני עד גדול (50-70 ס"מ), היא נבדלת מאנפות לבנות אחרות (אנפית בקר, אנפית סוף) בצווארה הארוך, מקורה הכהה והעדין, ובעדינות כללית, ומן הלבנית הגדולה בצבע מקורה וגודלה. יציבה מצויה וחורפת מצויה ביותר.

שחפית ים (חרשנה מאלופה) خرشنة مألوفة

השם שחפית מבלבל מאד, אך איננו מתכוון לנקבת השחף, אלא למשפחה קרובה, עדינה ואירובטית הרבה יותר מן השחפים, שחפית הים היא הנפוצה והמוכרת בין השחפיות, בינונית בגודלה (33-39 ס"מ) בעלת כנפיים צרות וארוכות, זנב ארוך וממוזלג, כיפה שחורה ומקור ארוך ועדין (בקיץ צבעו אדום בוהק ובחורף כהה עד כמעט שחור).

השחפיות אלופות בציד דגים בצלילה ממעוף אל המים. בעבר היו נפוצות מאד לחופי ישראל וברוב גופי המים בארץ, בעשורים האחרונים התמעטה מאד, ורוב האוכלוסיה המקננת נמצאת לאורך חוף הכרמל. הן מקייצות ומקננות בישראל, ובחורף נודדות למרחקים אדירים כולל לדרום בישת אפריקה.

חופמי צווארון (רסול אלרית' אלמותווקי) رسول الغيث المطوق

מן הנפוצים והנאים מבין החופמאים בישראל, בעל תפוצה רחבה ביותר מחופי הים ועד לעמקי המזרח. קטן ותזזיתי (17-20 ס"מ), לעיתים קרובות מתלהק, ניכר בצווארון הכהה (בצבעי חום אפרפר בלבוש החורף שלו ובצבעו השחור הבוהק בלבוש החיזור), מקורו קצר ורגליו אינן ארוכות במיוחד, דבר המעיד על העדפתו לשחר מזון בשולי גופי המים על הגדות והחוף, ולא בתוך המים עצמם. בישראל חורף וחולף נפוץ, יש לזכור שחריפה היא פעולת שהות באתר מרוחק מאיזור הקינון, לאחר נדידה. אך אצל חופמאים רבים, עונת הקינון כה קצרה, שהם מגיעים אלינו כבר בחודשי הקיץ (יולי), ונשארים עד תחילת האביב (מאי).

שרקרק מצוי (וורור אורוביון) وروار أوروبّي

השרקרק איננו עוף חוף או ים דווקא, אך במרחב האיגוד שלנו, בית הגידול האהוב ביותר על השרקרק, מקנן המחילות, הם רכסי הכורכר, שרידים גיאולוגיים יחודיים לחופו המזרחי של הים התיכון. אחד ממיני הציפורים הנאים והצבעוניים ביותר, שמותיו העברי והערבי מעידים על קולות שריקותיו הנשמעים למרחוק, בעוד שמו המדעי ורבים משמותיו הלועזיים מתייחסים להרגלו לאכול חרקים מעופפים, בדגש על דבורים.

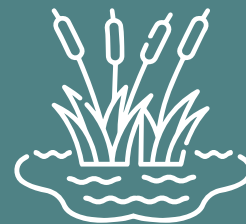
השרקרקים מקייצים בישראל וחורפים דרומה לנו, בעבר היו נפוצים ביותר ברוב חלקי הארץ, ובעשורים האחרונים מתמעטים עקב פגיעה ואובדן אתרי קינון. קטן עד בינוני בגודלו (25-30 ס"מ) צבעוני ורב גוני, ניכר במקורו הארוך, מעופו הגלי, ושריקותיו, לרוב מתלהק הן בנדידה והן בשיחור מזון.

נַחְלִים, בְּרִיכוֹת וּמַאֲגְרִים

البيئة هي وديان، برك وخزانات

השילוב הייחודי של שדרת הר מרכזית וים ממערב, יצרו בעבר נופי מים מגוונים, נחלים, גופי מים עונתיים וקבועים (ביצה, מרזבה, שלולית חורף, מלחה). לאחר הפיתוח המסיבי של 150 השנים האחרונות, החליפו מאגרים מעשי ידי אדם את גופי המים הללו, מאגרי מים, בריכות דגים ומערכות ביוב, לצד מספר אתרים ששימרו נוף ביצה ונחל, במרחב האיגוד ניתן לפגוש נחלי חוף זורמים, בריכות חורף ותיקות, נופי ביצה, מאגרים ואף שטחי פירוא מחודשים.

Yip 2016

הסביבה נחלים, ברכות ומאגרים البيئة هي وديان، برك وخزانات

מגלן חום (אבו מינג'ל אללאמי) أبو منجل اللامع

בשמותיו העברי והערבי מופיע הכלי החקלאי מגל, המתייחס למקורו המעוקל, המאפשר לו לתור אחר מזונו בבוק, גם בחרכים ותחת מכשולים שעופות אחרים אינם יכולים להם. עוף בינוני עד גדול (65-55 ס"מ) כהה שנראה חום עד שחור, אך באור הנכון נוצותיו בוהקות במגוון גוונים וצבעים מירוק ועד סגול, לעיתים רבות נצפה בלהקות בראשי חוץ או משחר מזון בשטחים בוציים או מוצפים למחצה. חולף וחורף נפוץ ביותר בישראל, וכיום מקנן נפוץ למדי, "עשה עלייה" לארץ בסוף המאה העשרים.

ברכייה (מילארד) מילארד

הברווז המוכר ביותר בעולם, אבי ברווז הבית (כל זני הברווזים המבויתים בעולם למעט אחד, מקורם במין זה), שמו העברי מגיעה מן המילה בריכה, וכך גם ההגייה. עוף בינוני עד גדול (70-55 ס"מ) הזכרים בעלי גוף אפרפר וראש כהה בעל צבעים פיזיקליים (משתנים בהתאם לאור) הנעים מירוק כהה ועד לכחול סגלגל, הנקבה חומה מנומרת, לשניהם "דגל" כחול בכנף. ונוצות לבנות בולטות בשולי הזנב היוצרות מניפה לבנה במעוף. חלק מן האוכלוסיה יציבה בישראל, וחלק ניכר חורפת כאן או חולפת מעלינו בנדידה, נפוץ מאוד בקרבת גופי מים.

הסביבה נחלים, ברכות ומאגרים
البيئة هي وديان، برك وخزانات

שקנאי לבן (בג'עת ביידה כבירה) بجعة بيضاء كبيرة

הציפור הכבדה ביותר המגיעה לישראל בקביעות, רובה המוחלט של האוכלוסייה האירופית חולף בישראל בנדידה. עוף עצום (אורך גופו כולל מקור כמטר, מוטת כנפיו עד 3 מטרים) הבוגרים לבנים עם קצות כנף שחורות, הצעירים חומים ומלבינים עם הגיל, ניכר במקורו הגדול ובשק העור בחלקו התחתון.

פרפור עקוד (סייד אלסמאכ אלאבקאא) صياد السمك الأبقع

אחד משלושת מיני השלדגים הנפוצים בישראל, והיחיד בצבעי שחור ולבן, שמו העברי פרפור ניתן לו על שם יכולתו לרפרף במקום אחד לפני צלילה, ושמותיו העבריים והערביים מתייחסים לפסים ולנקודות השחורות המעטרות את גופו. קטן עד בינוני (25-30 ס"מ) שני הזוויגים דומים, אך לזכר שני קולרים שחורים ברורים לרוחב החזה, ולנקבה אחד מקוטע. מרפרף באוויר וצולל במהירות אל המים מגובה, לעיתים מקנן במושבות בנות פרטים רבים. יציב בישראל ומעדיף גופי מים פתוחים.

פלמינגו מצוי (נחם אכבר) نحام أكبر

אחד העופות המוכרים ביותר בעולם, בעל הצבע הורוד והמקור היחודי המיועד לסינון סרטנאים מן המים, עוף גדול (1.1-1.5 מטר), הבוגרים לבנים עד ורודים, הצעירים אפורים. לא ניתן לטעות בו כמעט עם אף מין אחר, למעט הפלמינגו הזוטר הנדיר ביותר (נצפה בישראל פעמים בודדות). צבעו הורוד מקורו במזון, סרטנאים זעירים בטבע, ומזון עשיר בסלק ודלעת בשבי. קיימים מספר מיני פלמינגו בעולם, וחלקם ורודים הרבה יותר מן הפלמינגו המצוי. בישראל חולף במספרים לא גדולים ואף חורף קבוע באתרים קבועים יחסית, האוכלוסייה המגיעה אלינו צפונית, ומקורה בטורקיה, איראן, איטליה ומרכז אסיה.

חורש ים תיכוני محراث البحر الأبيض المتوسط

חורש ים תיכוני מתאפיין בעצים בינוניים בגבהם, רחבי צמרת ומרובי עלים, לרוב ירוקי עד, אשר בארץ רובו בחברת אלון ואלה. בעבר כיסה החורש את רוב חלקי הארץ שאינם מדבריים, אך מאז המאה ה-19 הוא מוגבל ברובו לגליל, לכרמל ולהרי ירושלים. אדמות החמרה הן כולן שריד לחורש האלונים.

חורש בסתא

עורבני (קיק) צייק

הציפור המאפיינת של חורש האלונים היא תיכוני, שמו המדעי "הצווחן של בלוטי האלון", עורבני אחד יטמין למעלה מאלפיים בלוטים בעונה, את רובם ימצא שנית למאכל, והשאר יופצו כך וינבטו. ציפור בינונית עד גדולה (32-37 ס"מ) ניכרת במקורה החזק, באזורנו בציצית כיפתה השחורה, בנוצות הכנף הכחולות ובמעוף בכתם לבן בוהק בבסיס הזנב (על שתי). נוהגת לחקות קולות רבים, כולל יללת חתולים או קולות אזעקה, ולעיתים רבות בצווחות צרודות עזות, העורבני נוהג לטרוף בעלי חיים קטנים, ולחמוס קינים. בישראל נפוץ בעיקר בחורש האלונים, אך הרחוב תפוצה גם בזכות מטעים, פרדסים ועצי נוי.

נקר סורי (נקר אלחשאב אלסורי) נקאר الخشب السوري

לרוב נשמע את נקישות מקורו על עץ לפני שנבחין בו, הנקר הסורי הינו הנקר היחיד באזורנו, ולכן לא ניתן לטעות או לבלבל אותו עם אף מין אחר. ציפור קטנה עד בינונית (22-26 ס"מ), ניכרת בגווני שחור ולבן, לזכר עורף אדום בוהק, לצעירים כתם אדום במצח, ולכולם שת אדום. המעוף גלי, בדילוגים של פרישת כנפיים וסגירה, עולה ויורד, מלווה לרוב במעין שריקה צווחנית מקוטעת. בעבר היה נפוץ בישראל רק בחורש הטבעי, מתחילת המאה העשרים מרחיב תפוצה בעיקר בשל חקלאות ועצי נוי.

קוקיה מצויצת (ווקוק מורקאת כביר) وقواق مرقط كبير

הנפוצה אך הפחות מוכרת מבין הקוקיות בישראל, כמו כל הקוקיות, מטילה את ביציה בקיני פונדקאי, לרוב עורבים אפורים, אך גם קאקים, עורבנים ומיני עורבים אחרים. לא משמיעה את קריאת הקוקו המפורסמת. בינונית בגודלה (35-40 ס"מ) בעלת זנב ארוך מאד ועשויה להזכיר עוף דורס במעופה, קולנית מאד, עם מגוון רחב של קולות, גחונה צהבהב וכנפיה מנומרות כהות, לבוגרים כיפה אפורה ולצעירים כהה ולכנפיהם גוון ערמוני. מקננת בישראל ונודדת לאפריקה מחוץ לעונת הקינון, שינוי אקלים ושינוי תפוצת העורב האפור, הביאו לכך שנודדת חזרה לארץ מוקדם יותר בכל שנה.

תור מצוי (קאמארי) قمري

אחד ממיני העופות המוכרים תרבותית באזורנו, ממבשרי האביב "קול התור נשמע בארצנו", ומקורבנות בית המקדש, בעבר נפוץ ביותר, כיום מתמעט והולך ובדרכו להפוך לנדיר למדי, בארץ נאסר הציד של תורים לאחרונה, אך במדינות רבות אחרות הוא ניצוד עד השמדה. בינונית בגודלה (26-30 ס"מ) לצווארה עיטור "דרגות" פסי רוחב לבנים ושחורים, ובדגם הכנפיים היחודי הנראה משובץ בגווני שחור וחום. אך יותר מכל בקולה הנשמע כצליל שמה "תורררתוררר" בישראל מקיץ ומגיע אלינו עם בוא האביב, בעיקר בחורש פתוח או שולי שטחים חקלאיים, הולך ומתמעט בכל אזורי התפוצה.

לילית מצויה (בומת סמרה) بومة سمراء

אחד מצלילי הלילה המכשפים ביותר, היא קריאת הלילית המצויה, הברה חלולה חזקה אחת ומיד לאחריה שלוש נוספות חלשות יותר, לאחר כריתת מרבית איזורי החורש היס תיכוני בישראל, הפכה הלילית לנדירה למדי, ומרוכזת במספר איזורים בלבד, בעשורים האחרונים הליליות חוזרות ובגדול ומרחיבות תפוצה חזרה לאיזורים רבים בהם לא נשמעו עשרות שנים. בינונית עד גדולה (37-42 ס"מ) כהה, בעלת שני מופעים הנפוץ יותר אפור בעל פספוס שחור, והנדיר יותר בארץ חום אדמדם בעל פספוס שחור, עיניה שחורות, ראשה גדול כשל כלל דורסי הלילה, והיא נוטה ללון במהלך היום בצמידות לגזע עץ עבות. בישראל יציבה באיזורים מסוימים, בחלקם אף נפוצה למדי, לרוב בחורש ים תיכוני אך גם בתוך תחומי ישובים.

שטחֵי בְּתָה וְאַחוּ مناطق ابنتها وشقيقتها

מעטים השטחים הפתוחים בישראל, שאין בהם הפרעה ופיתוח, בהם ניתן למצוא שטחי צומח עשבוני ושיחים נמוכים, שטחי פריחה עונתית לצד מרעה טבעי, הפיתוח המואץ מאיים על שטחים רבים ברחבי הארץ, ואילו בשטחי האיגוד זכו שטחים אלה להגנה הן כשמורות והן כמרחב ביוספרי.

שטחי פתח ואחד - مناطق إنتها وشقيقتها

אנפית הבקר (אלבישון לילמאשין) البلشون للماشيه

שטחי בתה ואחו היוו משחר ההיסטוריה גם שטחי מרעה, ואין מלווה מובהקת יותר למרעה מאשר אנפית הבקר. גדולה (46-58 ס"מ) לבנה כולה, כאשר בעונת הקינון ראשה ועורפה מזהיבים, רגליה שחורות ומקורה צהוב כתמתם, לרוב תשחר מזון בלהקות ואף תקנן במושבות קינון צפופות. להבדיל מרוב מיני האנפות, לא תמיד צמודה לגופי מים. בישראל נפוצה ביותר, מקננת במושבות קינון צפופות גם בלב יישובים.

חוגלת הסלעים (חג'ל שאקר) حجل شقر

הקרקור המרוחק, שנשמע כמעט כפכפוך נחל, מתריע מראש על כל איום ללהקת החוגלות הפזורה בין סלעים ועשב, קול שכמעט ונעלם מהארץ בשל צייד מסיבי, וחזר לאחר שנחקקה הגנה על החוגלות. בינונית עד גדולה (31-36 ס"מ) עוף קרקע, עגלגל למראה, נוטה להצמד לקרקע ואז לפרוץ מעלה במעוף כבד ומהיר לכמה עשרות מטרים ולהעלם בעשבייה עם הנחיתה, הגב אפור תכלכל, שולי הגוף והגחון חומים אפורים, לכנפיה פסים שחורים ולבנים, ולצווארה סינר סינר בהיר עטור במסגרת שחורה העולה גם כמסיכה על עיניה, מקורה ורגליה אדומים. בישראל יציבה נפוצה למדי, בעיקר באזורי בתה, גריגה וחורש פתוח.

דוחל שחור גרון (אלברקאש אלאיוראובי) البرقش الاوروبي

הבזק מהיר של צבע ותנועה על ראש גבעול גבוה או קצה שיח, תנועת קידה ופתיחת זנב מפוחדת, מגלות את הדוחל שחור הגרון, כמעט תמיד בזוגות, זכר ונקבה (גם אם אינם זוג קבע), ששמו נובע מן השרש ד.ח.ל = פחד. קטנה (11-13.5 ס"מ) גוצה ועגלגלה, הזכר ניכר בחזהו הכתום, ראשו

וגרוננו השחורים, וכתמים לבנים לצידי הצוואר, הנקבה דומה אך צבעיה דהויים וחומים יותר. לרוב עומד בנקודת תצפית בולטת, מדי מספר רגעים מקפיץ בתנועה מהירה את זנבו וכנפיו, חוטף חרק מזדמן וחוזר לתצפית. בישראל חורף וחולף נפוץ ביותר, בעיקר בשטחים פתוחים, בתה, אחו ושדות.

בז אדום (אלואסק) العويسق

בחודשי האביב, מתמלאים השטחים הפתוחים ברחבי האיגוד, בלהקות בזים המרפרפים יחדיו כתלויים באוויר ומפעם לפעם צולל אחד מהם אל העשב ועולה לאוויר עם חגב או לעיתים אפילו לטאה אותם יביאו לקן הנסתר בגגות הבתים לגוזלים, מראה שכבר חששנו שיעלם לעד מנופי ארצנו... בינוני בגודלו (28-35 ס"מ) אחד הדורסים הקטנים בארץ, הנקבות דומות מאד לנקבות בז מצוי, חומות ומנוקדות בשחור, ואילו הזכרים ניכרים בקסדה אפורה תכלכלה מלאה, ללא פס שפם, גב אדמדמם ללא ניקוד, וסוככות כנף תכלכלות, לשני הזוויגים טופרים בהירים. מקננים וצדים במושבות ולהקות, לפני הקינון ומיד לאחריו מתאספים פעמים רבות לעץ לינה משותף. בישראל הגיעה האוכלוסיה לסף הכחדה בשנות ה'50 של המאה הקודמת, וכיום מראה התאוששות, הזכרים מגיעים אלינו כבר בינואר, הנקבות כחודש מאוחר יותר, מקננים בגגות רעפים וחרכים טבעיים, בסוף יוני נודדים דרומה.

קאק (ג'ורב אלזרעי) غراب الزرع

לעיתים יהיו אלה הקולות, כצפצפת משחק של ילדים, או התנועה האירובטית באוויר של להקה שלמה בין תאורת הכביש הגבוהה, או שנבחין לפתע במין עורב קטן תכול עיניים, קאק! בינוני עד גדול (35-39 ס"מ) נראה כשילוב מוזר בין עורב ליונה, שחור כולו עם עורף אפור כסוף, בעבר תפוצת הקאקים בישראל הייתה מוגבלת מאד בעיקר בשני איזורים, בעשורים האחרונים הפכו לנפוצים ביותר, ולחובבי עמודי התאורה הגבוהה במחלפי הכבישים. נוטים להתלהק ולאכול בשדות זרועים ושטחים פתוחים מיד לאחר נביטה. בישראל יציב נפוץ, בעיקר בשטחים פתוחים ובאיזורי מחלפי כבישים.

מינים מלווי אדם مجموعة كائنات في بيئة الإنسان

ישראל מתפתחת בקצב גבוה יחסית לעולם המערבי, ריבוי טבעי לצד הגירה מכל התפוצות, שטחי קרקע מצומצמים, בעשורים האחרונים אנחנו רואים אורבניזציה של סביבת האדם בישראל, ועדיין בערים וביושבים בישראל ישנן שכיות חמדה של פארקים עירוניים, רצועות חוף, ואתרי טבע נסתרים, אם נפקח עיניים נגלה גם את הטבע העירוני.

מנינים מלווי אדם מجموعة كائنات في بيئة الإنسان

צוצלת (פחתאת אל נחיל) فاخطة النخيل

קריאתן המלנכולית והקצובה, מסמלת באוזני רבים את קולו של הטבע העירוני, האגדות מספרות שזו גם הסיבה לתפוצתן באזורנו, קריאתן הנשמעת כקוראת לתפילה. קריאה זו גם נתנה לה את שמה העברי, בעבר נקראה תור העיר. בינונית (25-30 ס"מ) קטנה ועדינה מיונה, צבעה הכללי חום אדמדם, כאשר הראש והצוואר אדמדמים יותר מאשר הגב והזנב, כנפיה תכלכלות ובטנה בהירה, לצווארה ניקוד כהה, במעוף נפרש הזנב במניפה שחורה לבנה. הקן מרושל בני מזרדים לרוב, נוטה לקנן גם באדניות ועציצים ללא בניית כל קן. בישראל יציבה נפוצה ביותר, בעיקר בקרבת יישוב.

מינה מצויה (מינאת שיאע) مينة شائعة

אין ספק שמדובר באחת הציפורים הנפוצות ביותר בארץ, הן במספר והן במרחב, דבר שכמעט לא מתיישב הגיונית עם העובדה שהיא נוכחת כאן רק מסוף שנות ה'90 של המאה הקודמת, מין פולש אגרסיבי מחד, אינטילגנטי ובעל יכולות ווקאליות אדירות מאידך. קטנה עד בינונית (22-24 ס"מ), גופה חום, ראשה שחור, בעלת כתם עין צהוב בולט, רגלייה ומקורה צהובים אף הם, במעוף מתגלה כתם לבן נרחב בכל כנף. קולנית מאוד, נוטה לחקות קולות שונים כולל דיבור אנושי, אגרסיבית כלפי מינים אחרים, נחשבת לאחד מ-1000 המינים הפולשים האגרסיביים ביותר. בישראל יציבה נפוצה במשכנות אדם בכל הארץ.

עורב אפור (ג'ורב מקנע) غراب مقنع

למרות מטבע הלשון "שחור כעורב" העורב הנפוץ והמוכר ביותר בארץ, אפור ברובו... העורבים אוכלי כל, פקחים מאד, וסתגלניים, תכונות שהפכו אותם בזכות הסביבה האנושית לאחד המינים הבולטים בנוף הישראלי. גדול (53-44 ס"מ), כנפיו וראשו שחורים (נראה כעטוי מצנפת שחורה) גופו אפור. קולני, מתגודד בלהקות בעיקר בשיחור מזון ובהגנה על צאצאים. בישראל יציב נפוץ ביותר, מלווה אדם, מקנן בקרבת אדם וחודר בעקבותיו גם לאיזורים מדבריים.

דורה מצויה (ברקיט אחדאר) باراكيت أخضر

הדורה הינה מין פולש שמוצאו מאיזורים טרופיים, מתקיימת בטבע הישראלי כבר משנות ה'50 וה'60 של המאה הקודמת, שוחררה במכוון על ידי מגדל ציפורים אקזוטיות, שמה העברי ניתן לה בכדי לדמות את אחד משמותיה הערביים (דורה) מחד, ובכדי לתת שם עברי מקורי "צווחת דרדקים (ילדים קטנים)" מאידך. קטנה עד בינונית (33-44 ס"מ) אך יותר ממחצית אורך הגוף הוא הזנב, ירוקה בעלת מקור אדום, לזכר הבוגר קולר ורדרד וסינר שחור. מקננת בחורים, בעצים מתחרה על מקום הקינון ואף דוחקת נקרים, ובמבנים וצנרת דוחקת דרורים. בישראל נפוצה מצויה ביותר בכל חלקי הארץ, לעיתים אף בלהקות בנות מאות פרטים.

סיקס (אלזאקזאק) الزقزاق

קריאות האזהרה הרמות "סיק סיק סק" המקדימות את הצלילות התוקפניות בכנפיים פרושות, שבכל מפרק כנף בולט דרבן חד, העניקו לו את שמותיו בעברית וערבית. בינוני (25-29 ס"מ) בעלת כיפה, חזה וזנב שחורים, לחיים וצידי צוואר לבנים, שת בהיר וכנפיים חומות, מתרוצצת לרוב על הקרקע, בדרך כלל בזוגות, קולנית מאד, מתלהקת בעיקר מחוץ לעונת הקינון. בישראל נפוצה ביותר ומרחיבה תפוצה אל איזורים מדבריים, בשדות ושטחים פתוחים, וחודרת יותר ויותר אל ישובים כפריים ועירוניים כאחד.

כלי עזר לזהוי צפורים אֲדָוֶה תַּחֲבִיד הַטִּיּוֹר

גודל - נתייחס תמיד לגודל יחסי - דוגמאות:

קטן - קטן מדרור
(כדור פינג פונג, יד מאוגרפת)

בינוני - קטן מיונה
(בגודל כדור טניס, קטן מהראש שלי)

בינוני עד גדול - גדול מעורב
(גדול מכדורגל, גדול מהראש שלי)

גדול - קרוב לחסידה
(כדור פיזיו, בגודל של ילד)

עצום - יען!

(לא משחק עם זה ושלא יתקרב אלי!)

צבעים

צבעים בולטים - והיכן בגוף - ננסה לשים לב לפרטי צבע ולמקם - כנף, זנב, ראש, גב, חזה וכיו"ב

לא מספיק לציין ציפור שחורה לבנה,
ננסה להבדיל בין ציפור שחורה עם כנף לבנה,
ובין לבנה עם כנף שחורה.

מאפיין בולט

לדוגמה צורת המקור, צורת ואורך הרגל, תנועה
קבועה כמו נדנוד או פרישת הזנב שוב ושוב.

